

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงานของ
เกษตรกรในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
ชื่อและนามสกุล นางสาวเปรมจิต โทณะบุตร
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสั่งข์
2. อาจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
อาจารย์สำราญ สาราบรรณ์

..... กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสั่งข์

..... กรรมการ
อาจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วิชัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงานของเกษตรกรในอำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัย นางสาวเปรมจิต โทณะบุตร รหัสนักศึกษา 2589002167

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ สีสังข์ (2) อาจารย์ ดร.พลสรณู สราญรัมย์

ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ 1) ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด 2) สภาพการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกร 3) ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน และ 4) ปัญหาของการผลิตสับปะรดและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป จำนวน 200 คน และ 385 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายกลุ่มละ 88 และ 94 คน จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด การทดสอบไคสแควร์ และ t – test

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา ผลผลิตสับปะรดเฉลี่ยต่อไร่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีผลผลิตสับปะรดเฉลี่ยต่อไร่มากกว่าเกษตรกรทั่วไป คือ 3,625 และ 3,051.25 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ 2) เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีขั้นตอนและวิธีการผลิตใกล้เคียงกันเกือบทุกด้าน 3) ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกร เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีความรู้ความเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน ส่วนการปฏิบัติ เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป และ 4) เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีปัญหาในเรื่องผลผลิตที่มีราคาถูก และโรงงานรับซื้อผลผลิตมีจำกัด เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีความต้องการการบูรณาการของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามระบบจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงานให้เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน โดยผ่านทางผู้นำชุมชน เพื่อให้เกษตรกรมีการผลิตสับปะรดที่มีคุณภาพและตามมาตรฐานของโรงงาน

คำสำคัญ การผลิตสับปะรด ระบบการจัดการคุณภาพ การผลิตสับปะรดตามมาตรฐานโรงงาน จังหวัดพิษณุโลก

Thesis title: Pineapple Production Adhering to Quality Management System and Industrial Standardization by Farmers in Nakhon Thai District of Phitsanulok Province

Researcher: Miss Premjit Tonabut; **ID:** 2589002167;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor;

(2) Dr. Ponsaran Saranrom; **Academic year:** 2017

Abstract

The objectives of this research were to study and compare 1) personal and social-economic characteristics of pineapple farmers, 2) situations of industrial pineapple production by farmers, 3) knowledge and practices of farmers in regards to pineapple production adhering to quality management system and industrial standardization, and 4) pineapple production problems and extension needs of farmers in pineapple production adhering to quality management system and industrial standardization.

The population of this study was industrial pineapple farmers in Nakhon Thai District of Phitsanulok Province dividing into two groups, 200 certified Good Agricultural Practice (GAP) farmers and 385 general farmers for industrial pineapple production. Samples were selected by using simple random sampling method consisting of 88 certified GAP farmers and 94 general farmers. Data were collected by interviewing method and focus group discussion, analyzed by computer statistical methods including frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum value, maximum value, chi-square test, and t-test.

The research findings were showed that 1) both groups of pineapple farmers, majority of them were male and graduated from primary education. There were statistically significant differences at 0.05 level on the average pineapple products between two groups, certified GAP farmers had higher products than general farmers with averages of 3,625 and 3,051.25 kilogram/Rai (1 Rai = 1,600 square meters) respectively. 2) Procedure and method of industrial pineapple production by both farmer groups were almost similar in every aspect. 3) Knowledge and practices of farmers, both farmer groups had good knowledge on pineapple production adhering to quality management system and industrial standardization. In the practice, certified GAP farmers had performed more frequently than general farmers. Furthermore 4) both farmer groups had problems on cheap products and limited amount purchasing products by industry. Certified GAP farmers had needs in the integration of government agencies related to the extension of pineapple production adhering to quality management and industrial standardization, therefore, they suggested that knowledge should be supported for pineapple production adhering to quality management system and industrial standardization to industrial pineapple farmers through the community leaders for pineapple farmers could grow quality pineapples and met the industrial standardization.

Keywords: Pineapple production, Quality management system, Standardized industrial pineapple production, Phitsanulok Province

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์ จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ พร้อมทั้งติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์สำราญ สารบรรณ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ดร.พลสรานุ สราญมย์ ที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ นครไทย และเจ้าหน้าที่ปกครองอำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก พร้อมทั้งเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานในอำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่สนับสนุนและให้กำลังใจที่มีคุณค่ายิ่งในการเรียนในครั้งนี้ จนทำให้ก้าวมาถึงวิทยานิพนธ์ ซึ่งบ่งชี้ถึงการสำเร็จการศึกษาตามที่มุ่งหวัง

คาดหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดให้ดียิ่งขึ้น

เปรมจิต โทณะบุตร

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดพิษณุโลก	7
สภาพทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอนครไทย	9
การผลิตสับปะรดโรงงาน	12
คุณภาพและมาตรฐานสับปะรดโรงงาน	18
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร	39
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกร	61
ตอนที่ 3 ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรด ตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน	70
ตอนที่ 4 ปัญหาของการผลิตสับปะรดและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร ในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงาน	86
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการวิจัย	102
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก	119
แบบสัมภาษณ์	126
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 พื้นที่ถือครองด้านการเกษตรของอำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก.....	11
ตารางที่ 2.2 ข้อมูลการปลูกสับปะรดโรงงานของเกษตรกรที่ได้มาแจ้งขึ้นทะเบียน เกษตรกรกับ สำนักงานเกษตรอำเภอ นครไทย.....	11
ตารางที่ 2.3 ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรด.....	19
ตารางที่ 2.4 ข้อกำหนดเรื่องขนาดของผลสับปะรดโรงงาน.....	32
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน ที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จากกรมวิชาการเกษตร.....	38
ตารางที่ 4.1 ลักษณะส่วนบุคคลและสภาพทางสังคมของเกษตรกร.....	41
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	51
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบผลกำไรจากการผลิตสับปะรดโรงงานระหว่าง เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดทั่วไป.....	61
ตารางที่ 4.4 สภาพการปลูกสับปะรดโรงงานของเกษตรกร.....	63
ตารางที่ 4.5 สภาพการจัดการดูแลรักษาสับปะรดโรงงาน.....	67
ตารางที่ 4.6 การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนส่ง และการจำหน่ายสับปะรด.....	69
ตารางที่ 4.7 แหล่งความรู้ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร.....	71
ตารางที่ 4.8 ความรู้พื้นฐานในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและ ตามมาตรฐานโรงงาน.....	76
ตารางที่ 4.9 การปฏิบัติของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดโรงงานตามระบบการจัดการคุณภาพ และตามมาตรฐานโรงงาน.....	81
ตารางที่ 4.10 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตาม มาตรฐานโรงงาน.....	91
ตารางที่ 4.11 ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการ คุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน.....	98

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แผนที่จัดหัดพิษณุโลก	8
ภาพที่ 2.2 แผนที่อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก	10

